

*Europska međuparlamentarna konferencija „Izazovi održivog turizma“ u
petak, 12. rujna 2014. u 10h, Mali Lošinj*

Turizam u kontekstu razvojnih politika Europske unije i RH

1, 2, 3. Uvodno

- Hrvatska se ulaskom u EU suočila s novim izazovima, ali i s novim prilikama u turizmu. **Strategija razvoja turizma RH do 2020.** (VRH) ima **tri strateška cilja** (1) poticanje bržeg gospodarskog rasta temeljenog na integraciji tržišta i institucionalnim reformama, (2) viša stopa zaposlenosti i (3) promicanje održivog razvoja.
- Općenito, cilj razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine je povećanje njegove atraktivnosti i konkurentnosti, te **ulazak u vodećih 20 turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti.**
- Istodobno, ostali strateški ciljevi turističkog razvoja do 2020. godine su: **poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja, novo zapošljavanje** (otvaranje od 20 do 22 tisuće novih radnih mjesta u turizmu te oko 10 tisuća radnih mjesta u neturističkim djelatnostima, ali induciranih turističkom aktivnošću); **investicije** (realizacija novih investicija u iznosu od oko 7 milijardi eura); **povećanje turističke potrošnje.**
- **Turizam** sudjeluje u BDP-u RH s 16,5%¹ u 2013. On je poluga (održivog) gospodarskog rasta i zapošljavanja u RH, što vrijedi u mnogim drugim DČ, ali i **širem Europskom kontekstu.**
- U kontekstu realizacije "**Strateške agende za Uniju u vrijeme promjena**", usvojene na EV u lipnju o.g., gospodarski rast i zapošljavanje istaknuto je kao jedno od 5 prioritetnih područja na koje bi se EU trebala fokusirati u svom radu u narednih pet godina.

---

¹ Rast naspram 2012. kada je udio turizma u BDP bio 15,5%.

- **IT PRES EU** među svojim prioritetima ima **zapošljavanje i održivi rast u pomorskom turizmu** – kao najvažnijoj europskoj grani u obalnim područjima.
- Hrvatska snažno pozdravlja naglasak EU koji je stavljen na daljnji **ekonomski rast i zapošljavanje**. Bitno je napomenuti kako su gospodarski oporavak i stvaranje novih radnih mjesta ključni prioriteti i za našu zemlju. Glavni izazov je pametan, održiv i uključiv rast gospodarstva, kao i rješavanje pitanja nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize.
- Temeljni **ciljevi Europe 2020**, strategije koju trenutačno revidiramo sve DČ, žele EU učiniti **globalno konkurentnijom**. Iskustvo je pokazalo i da je aktivno zalaganje i sudjelovanje **regija i gradova** imalo ključnu ulogu u postizanju ciljeva strategije Europa 2020.
- Turizam je ključan, jer stvara značajan udio **BDP-a EU (preko 5% u 2013.) te isto tako zapošljava preko 5% radne snage**. Turizam iznimno puno znači za lokalni razvoj te zapošljavanje, pogotovo za daleka područja planina i otoka.
- **Europa je broj jedan turističko odredište u svijetu**, s najgušćom i najraznolikijom ponudom turističkih atrakcija. Upravo zbog toga, turistička industrija je **postala ključni sektor gospodarstva EU**, koji stvara **preko 10% BDP-a EU (direktno ili indirektno)** te zapošljava 9,7 milijuna građana u 1,8 milijuna poslovanja.
- RH je u pogledu turizma prioritet: **diversifikacija turističkih proizvoda i usluga s ciljem produženja sezone** što bi trebalo pridonijeti stvaranju **poslovnih prilika i radnih mjesta**, poboljšanje kvalitete i inovacije u turizmu, održivo i odgovorno upravljanje u turizmu, poboljšanje pristupačnosti turističkih proizvoda i usluga, **efikasnije korištenje sredstava iz EU fondova**.

4. Makroregionalne strategije

- Makroregionalne strategije su koncept regionalne suradnje EU koji postoji otprilike 7 godina. Prva je razvijena **Baltička strategija**, no ubrzo se počela razvijati i **Dunavska strategija** u kojoj **RH sudjeluje od samog početka** i koja također ima **prioritetno područje turizam**. Naš domaćin **Mali Lošinj** može uključiti s obzirom da cijeli prostor RH može sudjelovati.
- Za RH je itekako važna i **Strategija za jadransku i jonsku regiju**. Države sudionice nove Strategije su države Jadransko-jonske inicijative: **RH, Italija, Grčka, Slovenija, Srbija, BiH, Crna Gora i Albanija**. Strategija ima **4 stupa**: I. „Plavi rast“, II. „Povezivanje regije“, III. „Kvaliteta okoliša“ i IV. „**Održivi turizam**“ te horizontalna pitanja „Istraživanje, inovacije kao i „malo i srednje poduzetništvo“ i „Izgradnja kapaciteta i komunikacija“ .
- **Spomenuti četvrti stup** odnosi se **na razvijanje punog potencijala Regije u smislu inovativnog, održivog i odgovornog turizma**. RH naglašava važnost makroregionalnog potencijala u razvoju inovativnog, održivog i odgovornog turizma s fokusom na diversifikaciju turističkih proizvoda i rješavanje pitanja sezonalnosti.
- RH kao EU članica i sudionica dvije makroregionalne strategije, RH predstavlja **most između** Strategije EU za dunavsku regiju i Strategije EU za jadransku i jonsku regiju odnosno Srednje i JIE.
- **Ključna područja suradnje** za RH su također osiguranje opskrbe energijom, rješavanje pitanja nepotpune povezanosti u okviru prometnih pravaca (Jadransko jonskog koridora) te razvoj luka i ruralnog zaleđa (Jadranska Provansa) – na što ćemo se još vratiti.
- Od ključnih prioriteta Republike Hrvatske unutar **Dunavske strategije** istaknuo bih gospodarski rast i stvaranje radnih uvjeta kroz jačanje konkurentnosti naših poduzeća i olakšavanje pristupa kapitalu malim i srednjim poduzećima, prometno povezivanje Hrvatske s ostatkom Srednje

i Istočne Europe, osiguranje energetske sigurnosti te upravljanje vodenim potencijalima.

- Upravo smo započeli razgovore o uključivanju RH u **Alpsku makroregionalnu strategiju** unutar koje ćemo se zalagati i za razvoj turizma u našim brdsko-planinskim područjima.

5. EU strukturni i investicijski fondovi

- Investicijski **prioritet** Programa RH i EK **Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.** je i **6.3. Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine.**
- Specifični ciljevi programa su:
  - **6.3.1. Jačanje zaštite i upravljanja kulturnom baštinom za razvoj turizma i ostalih gospodarskih djelatnosti** – jedan od strateških ciljeva definiranih Nacionalnom strategijom kulturne baštine odnosi se na povećanje prihoda i druge koristi od **održivog korištenja kulturne baštine, posebice za turizam.**
  - **6.3.2. Povećanje atraktivnosti i održivo korištenje prirodne baštine** - imajući u vidu da zaštićena područja, posebno **nacionalni parkovi i parkovi prirode**, pružaju osnovni potencijal za regionalni razvoj, ulaganja u objekte i infrastrukturu za obrazovanje prirodnim karakteristikama za posjetitelje će osigurati edukaciju i podizanje javne svijesti, dostižući ciljeva održivog upravljanja te pružajući pogodnosti lokalnoj i regionalnoj ekonomiji privlačenjem unutarnjih ulaganja te **jačanje lokalne kvalitete života.**

6. Turizam kao instrument regionalne suradnje

- **Regionalna suradnja u JIE je prioritet RH.**
  - **Centar za izvrsnost.**
  - Ukupno predviđeni iznos za Program prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska za razdoblje od 2014. do 2020. godine jest 46 114 193 eura.
  - Ukupna vrijednost programa Italija – Hrvatska jest 201 357 220 eura.
- Tematski cilj 6: Zaštita okoliša i promocija učinkovitosti resursa, Investicijski prioritet 6c: Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine;**
- Specifični cilj: Povećajte razvoj prirodne i kulturne baštine imovine područja također kao podrška održivom razvoju turističkih odredišta**
- Prioritet 4 Potreba očuvanja i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine i resursa, koji su podložni ekološkim i ekonomskim pritiscima** – cilj je promicanje uporabe te imovine na održiv način u cilju dugotrajni razvoj i gospodarski rast, kao i zajedničko očuvanje i upravljanje prirodnim resursima. Osim što podržava korištenje novih tehnologije u zaštiti okoliša, s određenim fokusom na more i pomorstvo. Ciljani
- Rezultat je povećana atraktivnost prekograničnoga područja za razne oblik održivog turizma koji je manji sezonski uz povećanje svjesnosti krhkosti ekosustava
- **Tipovi aktivnosti koje se mogu financirati:** razvoj klastera proizvoda tipičnih područja za unapređenje turizma; razvoj marketinga / komercijalizacija programa na Jadranu; turistički proizvodi i integracija usluga; poboljšanje krstarenja i nautičkog turizma vezano za održive lokalne procese razvoja; **razvoj i unapređenje turističkih i kulturnih itinerera sa zajedničkom tematikom; razvoj destinacija; razvoj zajedničkog brendiranja; podrška akcijama suradnje između obrazovnih institucija za poboljšanje ljudskih resursa u području turizma; razvoj strategije suradnje za očuvanje kulturne baštine; podrška i upotrebljivost kulturne i prirodne baštine; poboljšanje**

dostupnosti, informacije, svijest o održivosti, pametni korištenje ICT-a; digitalizacija i arhiviranje kulturne baštine.

- **Programi (13) kojima se podržava cilj „Europska teritorijalna suradnja“:**

- a) „IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – BiH – Crna Gora“;
- b) „IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija“, financiran iz EFRR-a;
- c) „Program prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska“, financiran iz EFRR-a;
- d) „Program prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska“, financiran iz EFRR-a;
- e) „Program prekogranične suradnje Italija – Hrvatska“, financiran iz EFRR-a;
- f) „Program transnacionalne suradnje Središnja Europa“, financiran iz EFRR-a;
- g) „Program transnacionalne suradnje Mediteran“, financiran iz EFRR-a;
- h) „Program transnacionalne suradnje Dunav“, financiran iz EFRR-a;
- i) „Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje“, financiran iz EFRR-a;
- j) „Program međuregionalne suradnje INTERREG EUROPE“, financiran iz EFRR-a
- k) „Program međuregionalne suradnje INTERACT“, financiran iz EFRR-a;
- l) „Program međuregionalne suradnje URBACT“, financiran iz EFRR-a
- m) „Program međuregionalne suradnje ESPON“, financiran iz EFRR-a.

- **CBC ERDF sredstva:**

Mađarska – Hrvatska 60 824 406 EUR
Slovenija – Hrvatska 46 114 193 EUR
Italija – Hrvatska 201 357 220 EUR

TN iz ERDF-a:

Središnja Europa 246 581 112 EUR
Dunav 202 095 405 EUR
Mediteran 224 308 732 EUR
Jadransko-jonski 83 467 729 EUR

7. Razvoj ruralnog turizma u Jadranskom zaleđu – Jadranska Provansa

- Program će se realizirati kroz projekte razvoja ruralnog turizma. Ukupno je prikupljeno 165 projekata od lokalnih dionika, a od kojih je **odabrano 122** kao prioriteta, **ukupne vrijednosti EUR 239.250.111,50.**

- Projekti će se realizirati kroz **3 faze** u skladu s vremenskim planom do 2020:
  1. faza: razvoj soft projekata; razvoj velikih infrastrukturnih projekata; privatne direktne investicije.
  2. faza uključuje izradu strateškoga projekta koji će se provesti putem EU prekograničnoga programa suradnje IPA HR – BIH – CG 2014/2020.
  3. faza: obiteljsko poljoprivredna gospodarstva (OPG) kao okosnica ruralnog turizma.
- Projektno područje: 4 Jadranske županije - 11 gradova, 37 općina, 196.937 stanovnika, 4.6% uk. stan. Hrvatske). Idejni začetnik programa je MVEP dok je cjelokupno upravljanje programom na najvišoj razini odgovornost međuresorne radne skupine².

8. Primjeri projekata

- *(Tekst sa slide-a).*

---

² Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo kulture, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma te predstavnika MVEP.

Tourism in the context of EU development policies

- Croatia has been faced with new challenges when joining the EU and new circumstances related to tourism. Tourism development strategy for the Republic of Croatia 2020 has three strategic goals (1) promotion of faster economic growth based on market integration and institutional reforms, (2) higher employment rate and (3) promotion of sustainable growth.
- Generally, the goal of development of Croatian tourism by 2020 is increase of its attractiveness and competitiveness and accession to 20 world tourist destinations by competitiveness criteria.
- At the same time, other strategic goals of tourist development by 2020 are: improvement of structure and lodging quality, new jobs (creation of 20 to 22.000 new jobs in tourism and around 10 000 jobs in non-tourist activities induced by tourism); investments (realization of new investments in the amount of cca. 7 billion euros); increase of tourist consumption.
- Tourism participates in the GDP of Croatia with 16.5% in 2013. It is the lever of (sustainable) economic growth and employment in Croatia, which is true in many other MS, but also in wider European context.
- In the context of the realization of the "Strategic Agenda for the Union in a time of change", adopted at the EC in June this year, economic growth and employment was highlighted as one of five priority areas in which the EU should focus its work in the next five years.
- IT PRES EU among its priorities has employment and sustainable growth in marine tourism - as the most important European industry in coastal areas.
- Croatia strongly welcomes the emphasis the EU that has been placed on further economic growth and employment. It is important to note that the economic recovery and job creation are key priorities for our country. The main challenge is smart, sustainable and inclusive growth of the economy, as well as solving the issues of unemployment and the social consequences of the crisis.
- The main objectives of the Europe 2020 strategy, which is currently being revised by all MS, want to make the EU more competitive globally. Experience has shown that the active involvement and participation of regions and cities have a key role in achieving the objectives of the strategy Europe 2020
- Tourism is crucial, because it creates a significant proportion of the EU's GDP (over 5% in 2013) and also employs more than 5% of the workforce. Tourism means a great deal for local development and employment, especially in remote areas of the mountains and islands.
- Europe is number one tourist destination in the world, with the densest and most diverse range of tourist attractions. Because of this, the tourism industry has become a key sector of the EU economy, which generates over 10% of

EU GDP (directly or indirectly) and employs 9.7 million people in 1.8 million businesses.

- R Croatia's priorities in terms of tourism: diversification of tourism products and services in order to prolong the season, which should contribute to creating business opportunities and jobs, improve the quality and innovation in tourism, sustainable and responsible tourism management, improving the accessibility of tourism products and services, more efficient use of EU funds.

- **4. Macro-regional strategies**

- macro-regional strategy are the concept of regional cooperation in the EU that has been in existence for about 7 years. First developed was a Baltic strategy, but soon began to develop the Danube strategy in which Croatia has been participating since the very beginning and which also has a priority area for tourism. Our host Mali Losinj may be included considering that the whole area of Croatia can participate.
- Rep Cro considers very important also Strategy for the Adriatic and Ionian region. States participating in the new strategy are: Croatia, Italy, Greece, Slovenia, Serbia, BiH, Montenegro and Albania. The strategy has four pillars: I. "Blue Growth", II. "Connecting the region," III. "Environmental Quality" and IV. "Sustainable tourism" and horizontal issues "Research, innovation as well as" SMEs "and" capacity building and communication. "
- Mentioned fourth pillar relates to developing the full potential of the region in terms of innovative, sustainable and responsible tourism. RH emphasizes the importance of macro-regional potential in the development of innovative, sustainable and responsible tourism with a focus on diversification of tourism products and addresses the issues of seasonality.
- Croatia as EU members and participating in two macro-regional strategies, represents a bridge between the EU Strategy for the Danube Region and the EU Strategy for the Adriatic and Ionian region and Central and South East Europe.
- Key areas of cooperation for the RC are also security of energy supply, tackling the issue of incomplete connections within the transportation routes (the Adriatic and Ionian corridor) and the development of ports and the rural hinterland (the Adriatic Provence) - to which we shall return.
- Key priorities within the Croatian Danube Strategy are economic growth and job creation conditions by strengthening competitiveness of our companies and facilitate access to capital for small and medium-sized enterprises, transport connections to the rest of the Croatia with Central and Eastern Europe, ensuring energy security and the management of water resources.
- We have just started talks on Croatia's joining the Alpine macro regional strategy within which we advocate the development of tourism in our highland areas.

5. EU structural and investment funds

- • Investment Priority Programme of RC and EC - Competitiveness and cohesion 2014 to 2020 and 6.3. Preservation, protection, promotion and development of natural and cultural heritage.
- Specific objectives of the program are:
- 6.3.1. Strengthening the protection and management of cultural heritage for the development of tourism and other economic activities - one of the strategic objectives defined by the National Strategy for Cultural Heritage refers to the increase in revenues and other benefits from the sustainable use of cultural heritage, especially for tourism.
6.3.2. Increase the attractiveness and sustainable use of natural heritage - keeping in mind that the protected areas, especially national parks and nature parks, provide basic potential for regional development, investment in facilities and infrastructure for education natural features for visitors to provide education and awareness, reaching goals of sustainable management, and providing benefits for the local and regional economy by attracting inward investment and strengthening the local quality of life.

6. Tourism as an instrument of regional cooperation

- Regional cooperation in South East Europe is a priority for RH.
- Center of Excellence.
- The total projected amount for the Cross-border cooperation Programme Slovenia - Croatia for the period from 2014 to 2020 is 46,114,193 euros.
- The total value of Italy – Croatia program is 201 357 220 euros.

Thematic Objective 6: Environmental protection and promotion of resource efficiency,

investment priorities 6c: The preservation, protection, promotion and development of natural and cultural heritage;

Specific objective: Increase the development of natural and cultural heritage assets of the area also support the sustainable development of tourist destinations

Priority 4 need of conservation and sustainable use of natural and cultural heritage and resources, which are subject to environmental and economic pressures

- the goal is to promote the use of these assets in a sustainable manner with a view to long-term development and economic growth, as well as joint preservation and management of natural resources. In addition to supporting the use of new technologies to protect the environment, with a particular focus on the sea and seafaring. The target result is increased attractiveness of cross-border areas for various form of sustainable tourism that is less seasonal with increased awareness of the fragility of the ecosystem

- Types of activities that can be funded: cluster development products typical

areas for the promotion of tourism; development of marketing / commercialization project in the Adriatic; tourism products and integration services; improving cruising and nautical tourism related to sustainable local development processes; development and improvement of tourist and cultural itineraries with a common theme; development of destination; development of a common branding; support to the activities of cooperation between educational institutions to improve human resources in the field of tourism; development of cooperation strategy for the conservation of cultural heritage; Support and usability of cultural and natural heritage; improving the availability of information, awareness of sustainability, smart use of ICT; digitalization and archiving of cultural heritage.

- Programs (13) that support the objective "European territorial cooperation":

- CBC ERDF means

7. Development of rural tourism in the Adriatic hinterland – Adriatic Provence

- Program will be developed through the projects of rural tourism development. There are 165 projects altogether from local actors, selected 122 as priorities, overall value EUR 239 million 250 thousand 111
- Projects will be realized in three phases in line with 2020 time plan:

1st phase: development of soft projects; development of big infrastructure projects; direct private investments

2nd phase: includes elaboration of strategic plan to be implemented via EU cross-border cooperation program IPA HR – BiH – Montenegro 2014/2020

3rd phase: family farm as the base of rural tourism

Project area: 4 Adriatic counties – 11 towns, 37 municipalities, 196 thousand 937 inhabitants, 4.6% overall population of CRO. Ministry of Foreign Affairs is the initiator of the program while the program management has been dealt at the highest level as responsibility of inter-ministerial working group.

8. Examples of projects